

KUTATÁSI BESZÁMOLÓ
KLEBELSBERG KUNO-ÖSZTÖNDÍJ
2020

A kutató neve:	
NAGY SÁNDOR ISTVÁN	
A kutatás témája:	
<i>Romániai magyar műfordítói lexikon (1918–2018)</i> szerkesztéséhez kapcsolódó bibliográfiai kutatási tevékenység	
A kutatás helyszíne:	
ország, város	Románia, Kolozsvár
intézmény(ek)	Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár Akadémiai Bizottság, Erdélyi Magyar Múzeum Egyesület
A kutatás ideje:	
2020. november 1. – 2020. december 31.	
A kutatott gyűjtemények, az átnézett iratok, dokumentumok és a találatok rövid ismertetése (tételes találati jegyzék nélkül)	
<p>Az ösztöndíj időszakában a következő intézményekben folytattam kutatótevékenységet: Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Hungarológiai Könyvtár Könyvtára Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár Román Tudományos Akadémia kolozsvári fiókjának könyvtára Erdélyi Magyar Múzeum Egyesület (EME) Könyvtára Átnéztem azokat az adatokat, amelyek a kutatás tárgyát képező kiadványokhoz szükségesek. Ez körülbelül 1.200 adat elemzését jelentette.</p>	
A kutatás módszere	
<p>Mivel egy olyan kiadványhoz kapcsolódó kutatási tevékenységet folytattam, amelyet az elmúlt években már megkezdtem, volt már kidolgozott kutatási és adatrögzítési követelményrendszer. Ezt Benő Attila professzor úrral, a kiadvány szerkesztőjével közösen dolgoztuk ki. A mostani kutatási időszakban ezt szabtuk a kialakult helyzethez. Ezt a kutatási rendszert kellett alkalmazni a Romániában is életbe léptetett, oktatási és kutatási korlátozásokhoz. Az ösztöndíj időszak alatt annyiban enyhítették a könyvtári és intézményi feltételeket, hogy megszüntették, ideiglenesen, a teljes zárva tartást. A megváltozott körülményekhez alkalmazkodva, az adatgyűjtés kevesebb tétel feldolgozását tette lehetővé, mint amennyi az eredeti kutatási tervben szerepelt, de így is sikerült egy nagy volumenű adatot rögzíteni.</p> <p>A kutatás módszertana a következőképpen alakult: Az előkészítési időszakban, a netes forrásokat felhasználva, előkészítettem egy olyan listát, amely az adatolni szükséges kiadványokat tartalmazta. Ezeket 5-6-os könyvből álló csoportokba osztottam. Az igényléseket leadtam elektronikusan az adott könyvtáraknak. A</p>	

könyvtárosok kikészítették a kiadványokat. Benő Attila tanszékvezető úr rendelkezésemre bocsájtotta az egyik irodájukat. Így tudtuk biztosítani a szükséges távolságtartást. Ugyancsak használhattam a tanszékvezetői irodában lévő másolót. A kiadványokból kimásoltam a szükséges adatokat. A kiadványokat, mivel csak korlátozott ideig lehet kikölcsönözni, még aznap visszavittem az adott könyvtárakba. Újabb kiadványokat csak akkor kértem ki, mikor befejeztem a másolatok elektronikus feldolgozását.

Az adott találatok elektronikusan rögzítettem Word formátumban, hogy a későbbi feldolgozáshoz ezt fel tudjam használni használatra kerüljön. Az ösztöndíjam idején érvénybe lévő könyvtárhasználati szabályokat úgy tudtam a leghatékonyabban kihasználni, hogy az adatgyűjtésre helyeztem a hangsúlyt, a feldolgozás utólag is megoldható.

Az kutatási folyamat szervezését és vezetését Kolozsváron továbbra is Benő Attila professzor úr koordinálta. Nemcsak abban segített, hogy rendelkezésemre bocsájtotta a szükséges infrastruktúrát, hanem abban is, hogy megszervezte a könyvtári kutatómunkát. Ez azért volt szükséges, mert a kolozsvári könyvtárak is csak ügyeleti rendszerben dolgoztak, így kellett azok a könyvtárosok, akik a kutatási időszakban biztosították a kiadványok előkészítését és visszavételét.

Kutatási időszakom alatt minden kutatási folyamat rendben működött, a megváltozott kutatási feltételek ellenére.

Az elkészült anyagot folyamatosan ellenőrzi a két felkért lektor: Balázs Imre József, egyetemi docens, és Berki Tímea, a terület elismert szakértője.

Az ösztöndíj időszaka alatt a következő kutatási eredményeket sikerült elérni:

1. Folytattam annak a műfordítói adatbázisnak az összeállítását, amely felhasználásával folytatni lehet az adatgyűjtést. Az elmúlt években megkezdett, és az 1945-2019 időszakra, vonatkozó adatbázis most már 546 nevet tartalmaz Ábel Olgától Zsidó Ferencig. Példaként említem az A betűs fordítókat (magyarázat: Ábel Olga – *kolozsvári hallgató adatolása*; NSI – az én gyűjtésem, szócikk lezárva; AKM – szerző küldött adatokat, személyesen egyeztettem az adatokat; kol – ösztöndíjam alatt gyűjtöttem ki az adatokat, fel kell dolgozni):

Ábel Olga *Kovács Boglárka*
Ádám Zsigmond – *szócikk kész NSI*
Adler Ferenc *Kovács Boglárka*
Adonyi Nagy Mária *Kovács Boglárka*
Adrian G. Krudy *Kovács Boglárka*
Ágai Ágnes kol
Almás Mária – *Orbán Edina*
Ambrozovics Dezső kol
Anavi Ádám kol
Antalffy Endre kol
Antalfi Jakab kol
Anton Pál Péter kol
Apáthy Géza kol
Áprily Lajos – *szócikk kész NSI*
Aradi Nóra – *Gombos Brigitta*
Aranyossi Pál kol
Árkossy István – *Orbán Edina*
Árva Tamás kol
Árvay Árpád kol
Asztalos Ágnes kol

Asztalos Ildikó kol
Asztalos István kol
Asztalos József kol
Asztalos Lajos – kol + AKM
Auch Ernő kol

Elkezdtém összeállítani az 1919-1945 időszak műfordítói adatbázist. Ez eddig 36 nevet tartalmaz Ady Endrétől Szombati-Szabó Istvánig:

Ady Endre – *szócikk kész NSI*
Balla Ernő
Balla Ignác
Bardócz Árpád
Benczédi Pál
Benedek Elek – *szócikk kész NSI*
Bitay Árpád
Bitay Árpád
Böloni György
Csengery János
Dzsida Jenő – *szócikk kész NSI*
...
Kuncz Aladár
Salamon Ernő
Somogyi Imre
Szombati-Szabó István

2. Továbbfejlesztettem a kutatás módszertanát

Ez a kutatási módszertant, amely egyben útmutató a korábbi és újabb adatok megjelenítéséhez. Az útmutató tartalmazza azokat az adatbázisokat, amelyet a lexikográfiai munkát végzőknek meg kell vizsgálniuk. Az eddigi bibliográfiai adatok kiegészítése céljából elengedhetetlenül szükségesnek látszik a következő négy adatbázisban való munka valamennyi műfordító esetében: 1. Romániai Magyar Irodalmi Lexikon elektronikus adatbázisa; 2. a kolozsvári Egyetemi Könyvtár elektronikus adatbázisa; 3. az Országos Széchényi Könyvtár adatbázisa (mokka.odr), illetve 4. a magyarországi antikváriumok összesített elektronikus adattára (antikvar.hu).

3. Egy lexikonnál fontos szempont kell legyen az, hogy az olvasó külön rá tudjon keresni a fordított művek szerzőire

A könnyebb kereshetőség céljából a lexikon tartalmazni fogja a fordított művek szerzőinek összegző listáját, szerzői névmutatót, hogy a kutatók, érdeklődők könnyebben találják meg a szükséges információkat, és az oldalszám alapján meg tudják találni a szükséges részletező adatokat a szerzők és műfordítók kapcsolatát. Az korábban jelzett szócikkek alapján összeállítottam egy ilyen szerzői listát. Ez a lista több száz szerzővel gyarapodott.

4. Terjedelmi okok miatt, akárcsak a többi lexikon esetében, szükséges összeállítani többféle rövidítési jegyzéket. Ezek: a forrásnyelvek, szótári rövidítések, illetve kiadók jegyzéke. A szótári utalások adattárát bővítettem. A kiadók jegyzéke immáron 330 kiadói adatot tartalmaz, néhány példa:

A Dunánál Könyvkiadó, Budapest – ADK, Bp.
AB-ART Kiadó, Pozsony – AB-ARTK, Pozsony

Aegis Kultúráért és Művészetért Alapítvány, Székesfehérvár – AEKMA, Székesfehérvár
 Agro-Silvică Editura, Bukarest – ASK, Buk.
 Akkord Könyvkiadó, Budapest – AKK, Bp.
 Albatrosz Könyvkiadó, Bukarest – ALBK, Buk.
 Alexandra Könyvkiadó, Pécs – ALEXK, Pécs
 Alinea Kiadó, Budapest – ALK, Bp.
 Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó, Bukarest – ÁIMK, Buk.
 Állami Kiadó, Bukarest – ÁK, Buk.
 Állami Orosz – Orosz Könyv, Bukarest – ALRUS-OK, Buk.
 ...
 Vajda János Társaság, Budapest – VAJTT. Bp.,
 Valo-Art Bt, Budapest – VAAR, Bp.
 Ventus Libro Kiadó, Budapest – VELIBK, Bp.
 Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár, Szolnok – VFMK, Szolnok
 Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, Veszprém – VMMI, Veszprém
 VÉLeTLeN Balett Alapítvány, Budapest – VLTLNBA, Bp.
 Vince Könyvkiadó, Budapest – VINK, Bp.
 Viktória Könyvkiadó, Budapest – VIKTK, Bp.
 Zeneműkiadó, Budapest – ZENEK, Bp.
 Zoetermeer Boekencentrum Exit, Kolozsvár – ZOBOE, Kolozsvár
 Zohar, Tel-Aviv – ZOK, Tel-Aviv
 Zrínyi Könyvkiadó, Budapest – ZRK, Bp.
 Xante Librarium Kft. Biatorbágy – XALIB, Biatorbágy

5. Az adatok gyűjtésében segítenek a kolozsvári egyetem magyar nyelv és irodalom szakos, alapképzésben és magiszteri szinten tanuló hallgatók is. A támogatás időszakában zárult az őszi félév. A szakmai gyakorlatuk elején a tanszékvezető úrral közösen tartottunk több ismertetőt, illetve konzultációt. A kutatási munka során, bármilyen probléma felmerült, segítettünk a hallgatóknak.

A kutatási eredmények hasznosítása (pl. előadás, publikáció) és az esetleges további lehetőségek

Kutatásomról cikket jelentettünk meg Benő Attila professzor úrral közösen az MTA Modern Filológiai Társaság kötetében („A Romániai magyar műfordítói lexikon (1945–2018) munkálatai.” In: Nyomárkay István – Nagy Sándor István (szerk.): *Etimológia és jelentésfejlődés*. Budapest: MTA Modern Filológiai Társaság. 2020. 31–41).

Kutatásomról cikket jelentettünk meg Benő Attila professzor úrral közösen az MTA Modern Filológiai Társaság 2021 májusában kiadásra kerülő *A nyelvtudomány aktuális kérdései* című tudományos kötetben „Romániai magyar műfordítás-irodalom 1945-1960 között” címmel.

Ezekben már szerepeltetjük az a támogatásnak köszönhető kutatások eredményeit is.

További ismertetések tervezünk az elért eredményekről, amint újra lesznek tudományos rendezvények.

További lehetőségek:

A kutatást az ösztöndíj lejáratát után is folytatom.

A kutatás tárgyát képező időintervallum olyan nagy mennyiségű feldolgozandó anyag tartalmaz, ami növeli a kutatás időtartamát. De a kiadvány jellege felveti a kutatási belátható időben történő befejezésének a szükségességét.

Ezért, amint a feltételek engedik, Kolozsváron folytatom az adatgyűjtést.

Az ösztöndíjjal kapcsolatos gyakorlati észrevételek (beleértve a leendő ösztöndíjasok számára hasznos tanácsokat)

Kolozsváron, erdélyi viszonylatban, drágán lehet szállást szerezni egy több hónapos időszakra. Ha az egyetem által elérhető szállásokat akar az ösztöndíjas igénybe venni, azt hónapokkal előtte szervezze meg a fogadó intézmény vezetőjével. A fogadóintézmény vezetője tud, ugyanakkor engedélyeket szerezni a kutatóhelyek használatára.